

HAKLARIN KAZANILMASI VE KAYBEDİLMESİ

245

HAKLARIN EDİNİLMESİ

ASLİ YOLDAN (İLK SAHİBİ OLARAK DOĞRUDAN DOĞRUYA)

DEVİR YOLU İLE

KURMA YOLU İLE

Küçüktaşdemir

HUKUKSAL OLAY

HUKUKSAL EYLEM

HUKUKSAL İŞLEM

ÖRN. MALVARLIĞI HAKLARI

GEÇİŞ, CÜZİ VEYA KÜLLİ OLABİLİR

SAHİP OLUNAN BİR HAKKA DAYANARAK YENİ BİR HAK KURMAK.

ANCAK HUKUKSAL İŞLEMLE OLUR.

HAKLARIN KAYBEDİLMESİ

ÖLÜM

EŞYANIN YOK
OLMASI

MÜCBİR SEBEP
VE
BEKLENİLMEYEN
HAL

ZAMANAŞIMI
VEYA HAK
DÜŞÜRÜCÜ SÜRE

HUKUKSAL
EYLEM VEYA
İŞLEMLER

- *İyiniyet* kavramı, bir olayı bilmek veya bilmemektir.
- *İyiniyet*, bir hakkın doğumuna engel olan bir durumun olayda varlığı veya hakkın doğumu için gerekli unsurlardan birinin olayda yokluğu konusunda kişideki mazur görülebilen bir bilgisizlik veya yanlış bilgi olarak tanımlanır.
- Kanunun iyi niyetin korunacağını belirttiği yerlerde, iyiniyet üç bakımdan korunur,
 - HUKUKİ SAKATLIĞIN SONUÇLARININ ORTADAN KALKMASI
 - HUKUKİ SAKATLIĞIN SONUÇLARININ HAFİFLEMESİ
 - İYİNİYETİN HAKKI GENİŞLETMESİ

İYİ NİYET KURALI

249

İYİ NİYETİN KORUNMASI VE SINIRLARI

- İyi niyet sadece kanunun iyi niyete sonuç bağladığı durumlarda söz konusu olur. Kanunda iyi niyete bir sonuç bağlanmamış bulunan hallerde, kişinin iyiniyetli olması herhangi bir hüküm ifade etmez.
- İyiniyetli olduğunu belirten kişinin iyiniyetli olduğu kabul edilir. İyi niyetin bulunmadığını iddia edenin bunu ispatlaması istenir.

HAKLARIN KULLANILMASINI DÜZENLEYEN KURALLAR

251

Dürüstlük kuralları, orta zekâlı, normal, makul kimselerin, toplum içerisinde karşılıklı güvene, ahlâka ve dürüstlüğe dayalı davranışları sonunda meydana gelmiş ve toplum ihtiyaçları ile iş hayatının gereklerine cevap veren, bu nedenle de herkesçe benimsenen kuralların bütünüdür.

- Kişi kendisine tanınan hakları dürüstlük ilkesine aykırı kullanırsa, hukuk düzeni kişinin hakkını korumaz.
- Kanunda bir taraftan dürüstlük ilkesi öngörülürken diğer taraftan buna aykırılık halinde hakkın korunmayacağı düzenlenmiştir.

Küçüktaşdemir

DÜRÜSTLÜK KURALI (objektif iyi niyet)

252

Bir hakkın kötüye
kullanıldığı şu
aşamalardan
geçilerek belirlenir:

Hakkın varlığı belirlenir.

Hakkın amaca uygun
kullanılıp kullanılmadığı
araştırılır.

Hakkın kullanılmasıyla
başkasının zarar görmesi
ihtimali ortaya çıkar.

*Hakkın kötüye
kullanılması yasağı*
emredici bir hukuk
kuralı olduğu için, hâkim
tarafından re'sen göz
önünde tutulmalıdır.

Küçüktaşdemir

253

HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞI

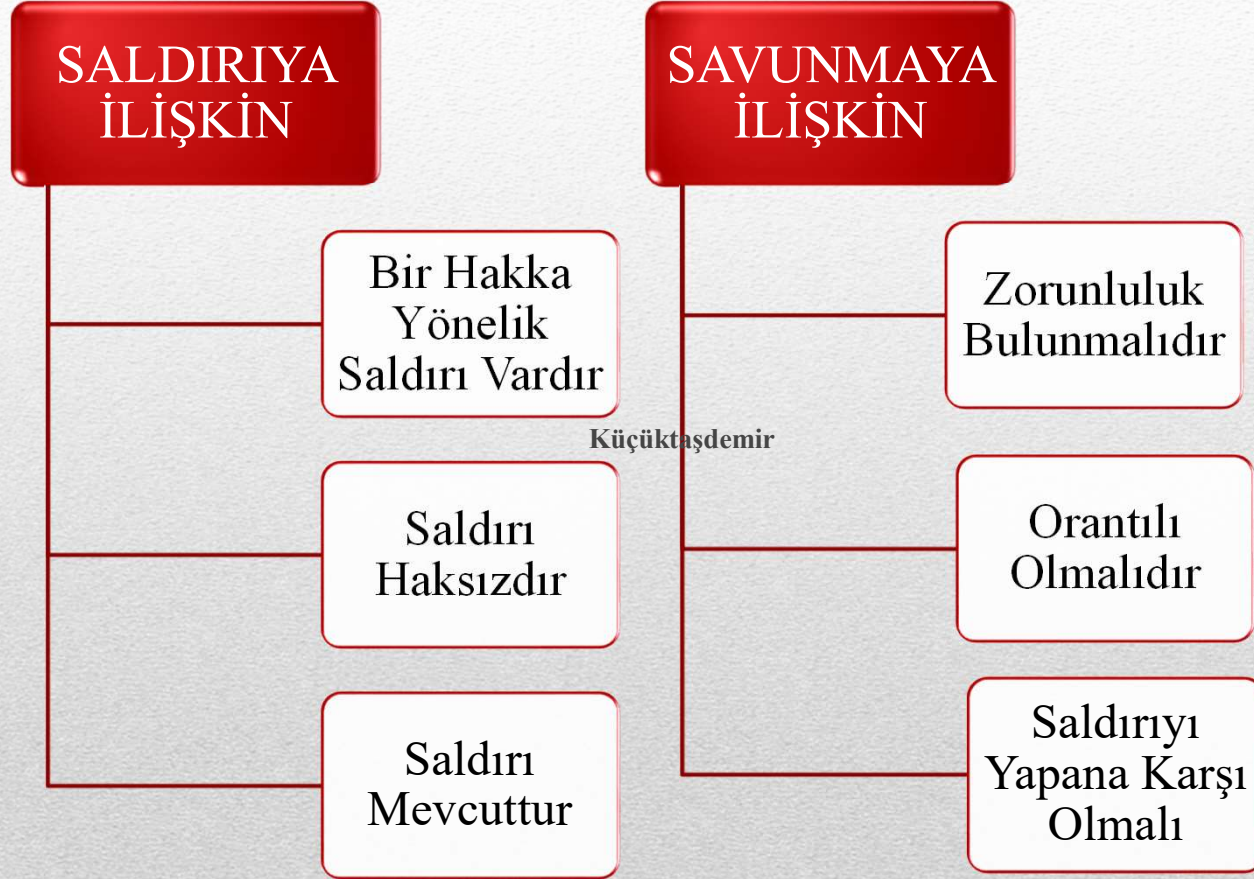

HAKLARIN KORUNMASI

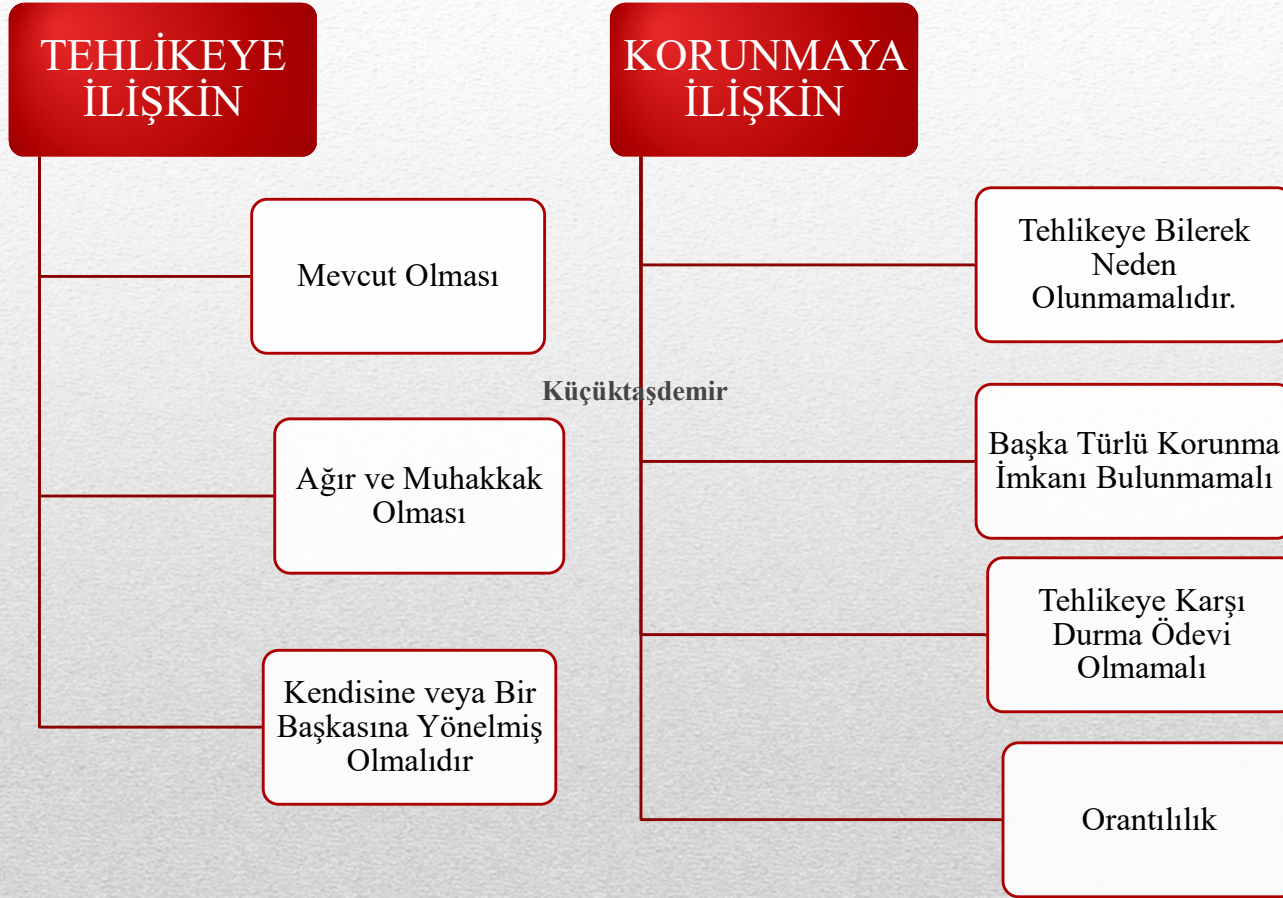
254

MEŞRU SAVUNMANIN ŞARTLARI

ZORUNLULUK HALİNİN ŞARTLARI

- Zilyet, her türlü gasp veya saldırıyı kuvvet kullanarak defedebilir. Zilyet, rızası dışında kendisinden alınan şeyi taşınmazlarda el koyanı kovarak, taşınırlarda ise eylem sırasında veya kaçarken yakalananın elinden alarak zilyetliğini koruyabilir.
- Ancak, zilyet durumun haklı göstermediği derecede kuvvet kullanmaktan kaçınmak zorundadır

SAVUNMA HAKKI (TMK MD.981)

258

SORUMLULUK

259

HUKUKTA SORUMLULUK TÜRLERİ

Siyasi Sorumluluk

Cezai Sorumluluk

Mali Sorumluluk

Medeni Sorumluluk

İdari Sorumluluk

Akdi

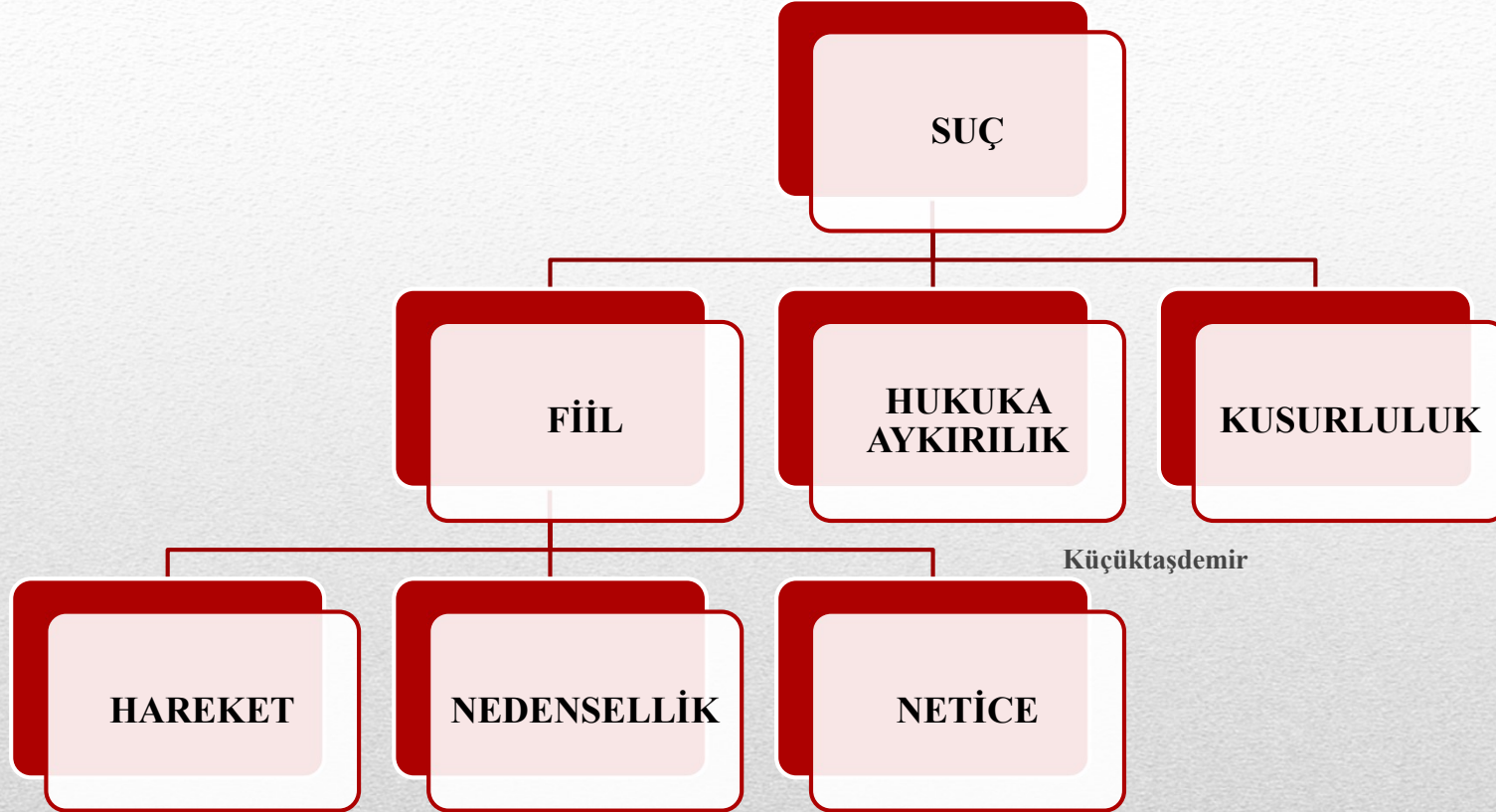
Sözleşme Dışı

Akdi

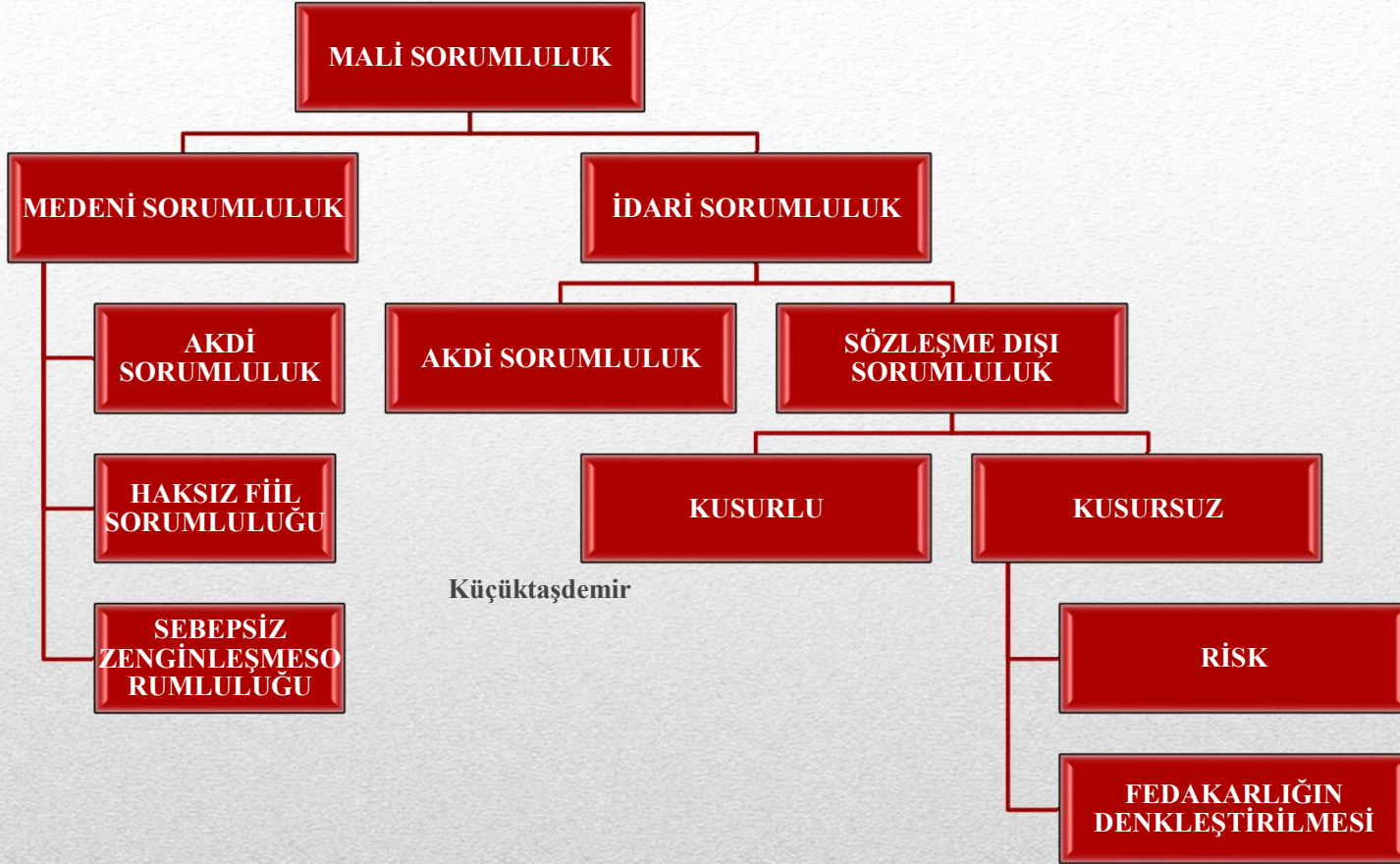
Sözleşme Dışı

Kusurlu

Kusursuz

CEZAI SORUMLULUK

MALİ SORUMLULUK

SÖZLEŞMENİN (BORCUN) HÜKÜM ve SONUÇLARI

- Alacaklı borçludan borcun yerine getirilmesini isteyebilir.
- Borçlu borcunu yerine getirmezse, alacaklı mahkemeye başvurarak borçlunun borcu yerine getirmesi yönünde bir karar alarak bunu **cebren (zorla) icra** ettirebilir.
- Borçlunun borcu ödemede gecikmesi halinde borçlu **temerrüde (gecikmeye)** düşer ve alacaklının gecikmeden doğan zararlarını tazmin etme zorunluluğu ortaya çıkabilir.
- Sözleşmenin yerine getirilmemesinden kaynaklanan menfi veya müspet zararlarının **tazminini** isteyebilir.

HAKSIZ FİİL

- Borçların bir diğerk kaynağı haksız fiillerdir. *Haksız fiil*, bir kimsenin (*fail*) diğerk bir kimseye (*mağdur*) hukuka aykırı biçimde zarar vermesidir. Buna bağılı olarak ortaya çıkan borç, *tazminat* (giderim) borcudur.
 - Tazminat borcunun ortaya çıkması için, bir zararın ortaya çıkması, failin kusurlu olması, fiil ile zarar arasında illiyet (nedensellik) bağı bulunması ve fiilin (eylemin) hukuka aykırı olması gerekir.

FİİL

ZARAR
(MADDİ VEYA
MANEVİ)

NEDENSELLİK
BAĞI

KUSUR
(kast, ihmal)

HUKUKA
AYKIRILIK

HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞUNUN ŞARTLARI

265

KUSURSUZ SORUMLULUK

- Bazı hallerde zarara sebebiyet verilmesinde kusuru olmayan kişilerin de zarardan sorumlu tutuldukları görülür. Bu durumlarda kusur aranmadığından, buna *kusursuz sorumluluk* adı verilir.
- Kusursuz sorumluluk halleri istisnaidir ve kanunda bulunan hallerde ortaya çıkar.

Kusursuz Sorumluluk Türleri

Hakkaniyet Sorumluluğu

* Temyiz kudretine sahip olmayanların sorumluluğu

Olağan Sebep Sorumluluğu

* Adam çalıştırmanın sorumluluğu
* Hayvan tutucusunun sorumluluğu
* Yapı eseri malikinin sorumluluğu
* Taşınmaz malikinin sorumluluğu
* Ev başkanının sorumluluğu

Tehlike Sorumluluğu

* Motorlu araç işletenin sorumluluğu

KUSURSUZ SORUMLULUK

267

SEBEPSİZ ZENGİNLEŞME

- Bir kimsenin malvarlığının bir başkası aleyhine olmak üzere ve bir sebep bulunmaksızın artması halinde, bu kişinin oluşan artışı diğer tarafa verme zorunluluğu doğar. Buna *sebepsiz zenginleşmeden doğan borç* denir.
 - Örneğin yanlış iban numarası girilerek başkasının hesabına para yatırmak.

**Kişinin
malvarlığı
artmalı**

**Zenginleşme
ve fakirleşme
arasında
nedensel bir
bağ olmalı**

Küçüktaşdemir

**Diğer kişinin
malvarlığı
azalmalı**

**Haklı Sebebe
Dayanmamalı**

SEBEPSİZ ZENGİNLEŞME

